

خاطره ها و خبرها

مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل

دیدار مدیر مجله وحید بامارشال شاه ولی خان در کابل

مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل و عم مکرم اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان از رجال معمر ، خوشنام و محبوب کشور دوست و برادر و هم کیش ما افغانستان است و یادداشتهای فراوانی از دوران زندگی پرنشیب و فراز خود دارد. بخشی از یادداشت های ایشان سال گذشته در مجله وحید و بخشی دیگر در مجله خاطرات درج شد و در سفر اخیر به کابل توفیق دیدار ایشان نصیب گردید و

خاطراتی از مسافرت‌هایشان به ایران نقل کردند که اجمالی از آن ذیلا آورده میشود. (و)

... اولین سفر من به تهران به عهد رضاشاه کبیر سرسلسله دودمان پهلوی بود و در آن زمان من از اروپا به کابل باز می‌گشتم.

اثاثیه و لباسهای خود را از راه هند به کابل فرستاده بودم و با لوازم سفر به ایران آمدم تا به کشور خودم بروم.

در تهران اعلیحضرت رضاشاه کبیر از آمدن من مستحضر شده بودند و آقای اعلم وزیر دربار وقت به دیدن من آمد و گفت اعلیحضرت هم مایل هستند که شما را ببینند. مرا نیز اشتیاق فراوان به زیارت ایشان بود لیکن با خود لباس رسمی آماده نداشتم و به آقای اعلم گفتم لباسهای خود را از طریق هند به کابل فرستادم و زینده نیست که با این لباسها به خدمت پادشاه برسم.

آقای اعلم مطلب را به حضور اعلیحضرت عرض کرده بودند و اعلیحضرت اظهار داشته بودند که ما خود ایشان را می‌خواستیم ببینیم نه لباسهایشان را و لذا من اجازه ملاقات خواستم لیکن به علت تنگی وقت توفیق دیدار نصیب نگردید.

سپس چند سال پیش در زمان نخست وزیری آقای علم که برای معالجه به اروپا می‌رفتم توقف کوتاهی در تهران کردم و آقای نخست وزیر مهربانی فراوان کردند و روزی هم که به منزل ایشان رفتم هیئت دولت در باغ منزلشان تشکیل بود. نخست وزیر جلسه را ترك گفتند و دقایقی چند در خدمتشان بودم.

سپس به حضور اعلیحضرت و علیاحضرت شهبانوی ایران رسیدم و به حد اعلی مورد عنایت و محبت و مرحمت قرار گرفتم.

آخرین سفر من به ایران در سه سال پیش بود که باز به خدمت اعلیحضرت رسیدم و مهربانی فراوان کردند و دستور فرمودند که مهمان دولت باشم و بهر نقطه‌ای از کشور که می‌خواهم سفر کنم. لیکن بعلمت کسالت نتوانستم از نقاط دیدنی کشور عزیز ایران دیدن کنم.

در مراسم برگزاری جشن‌های دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران نیز که پسرم عبدالولی و والاحضرت بلقیس به شیراز آمده بودند از عظمت و جلال مراسم جشن تیریفها کردند و از میهمان نوازی و توجه و عنایت خاص اعلیحضرت پادشاه و علیاحضرت شهبانوی ایران نهایت سپاسگزار بودند.

ملت افغانستان از اینکه ملت ایران به رهبری رهبر خردمند و فداکار خود
جاده‌های پیشرفت و ترقی را با سرعت برق می‌پیماید نهایت خرسند و خوشحال است و به
داشتن چنین همسایه‌ای فخر می‌کند و امیدوار است که ملت مسلمان ایران به درجات بالا
تر برسد و در راهی که می‌رود کماکان موفق باشد .
ملت افغان هم پس از سالها زحمت و مرارت راه ترقی و پیشرفت را بازیافته است
و امیدوار است در این راه توفیق کامل داشته باشد ...

فرهنگ ایران و هند

روابط فرهنگی ما با کشور هند بسیار کهن است و آثار فراوانی از فرهنگ و
تمدن ایران در آن کشور به چشم می‌خورد .

هم اکنون دهها هزار جلد کتاب خطی فارسی و سدها کتیبه و سنگ نبشته به
زبان دری در کتابخانه‌ها ، موزه‌ها ، مساجد و آبنیه تاریخی هند وجود دارد و کاخ رئیس
جمهوری آن کشور و تالار اصلی آن مشحون است از مینیاتورها و اشعار ایرانی .

مشکل اساسی آنست که در حال حاضر توجهی به زبان فارسی نمی‌شود و جز در
دانشکده‌ها و مراجع تحقیق نوشته‌ها و کتاب‌های فارسی مورد بهره‌وری قرار نمی‌گیرد
و لذا اغلب این کتاب‌ها در معرض گرد و خاک و حمله موربانه هستند . بسیار بجا خواهد
بود که بررسی دقیقی از این اسناد و کتب بعمل آید و نسخه‌های منحصر به فرد آن
عکسبرداری شود تا مورد استفاده محققان قرار گیرد .

حیدرآباد

موزه‌ها و کتابخانه‌های حیدرآباد گنجینه‌ها ایست از اسناد و دست‌نوشته‌های اصیل و
گرانبهای فارسی . در دانشگاه عثمانیه ، موزه سالار جنگ ، کتابخانه آصفیه ، اداره ادبیات
اردو و آرشیو ملی حیدرآباد هزاران جلد کتاب و سند خطی فارسی وجود دارد .

از دو سال پیش در این شهر سرکنسولگری ایران دایر شده و یکی از محققین
و نویسندگان ایرانی یعنی آقای دکتر مقتدری سمت سرکنسولگری ایران را بهمه
داری به اعتبار موقعیت خاص فرهنگی که دارد با محققان و دانشمندان آن دیار در تماس
دائم است و وجودش در آن دیار برای ایرانیان مقیم هند و هندیان ایران‌شناس مقنم است .
دکتر مقتدری ضمن انجام وظایف سیاسی خود از کار تحقیق و تألیف نیز قافل نیست و
اخیراً مجموعه کوچکی به نام امثال فارسی افغانی در باره زنان منتشر کرده و کتاب
دیگری هم در باره دوبیتی‌های محلی افغانی در دست انتشار دارد .

زبانهای محلی هند

در هندوستان ۱۴ زبان رسمی وجود دارد و میلیون‌ها نفر از مردم آن کشور به زبان‌های مختلف تکلم می‌کنند. از چند سال پیش براساس قانونی که از مجلس گذشته مقرر گردیده است که وحدت زبان در آن کشور به وجود آید و زبان هندی زبان رسمی و جایگزین انگلیسی و سایر زبان‌های متداول شود لیکن به علت مشکلاتی که در کار بوده این قانون به مرحله اجرا در نیامده است و هم اکنون زبان رسمی اداری زبان انگلیسی است. در حیدرآباد دکن زبان تلگو زبان محلی است و زبان انگلیسی نیز به صورت رسمی در ادارات مورد استفاده است و هزاران نفر نیز به زبان اردو متکلم هستند. اغلب تابلوهای مغازه‌ها به سه زبان تلگو، اردو و انگلیسی نوشته شده است و بهر سه زبان نیز روزنامه‌های یومیه و هفتگی منتشر می‌شود.

مدارس هند

در سرزمین هند قریب به هفتصد هزار مؤسسه مختلف تربیتی و فرهنگی و هنری وجود دارد و تعداد نوآموزان و دانشجویان این کشور به هفتاد میلیون نفر می‌رسد. در هند یکصد دانشگاه مستقل وجود دارد که در چهار دانشکده زبان فارسی تدریس می‌شود. لیکن طرز تدریس به صورتیست که امکان تربیت محقق و متخصص نیست. اغلب فارغ‌التحصیلان دوره لیسانس و فوق لیسانس زبان فارسی به این زبان تکلم کردن نمی‌توانند در صورتیکه در گذشته صدها کتاب و رساله فارسی در این کشور توسط محققان هندی و ایرانی تهیه و چاپ شده و در دسترس علاقه‌مندان گذاشته شده است.

بندر بوشهر

بندر بوشهر از لحاظ تجارتي و نظامی توسعه خاصی یافته است. در این بندر پایگاه ششم هوایی مستقر شده و خلبانان نخبه و ورزیده ایرانی حراست و مرزبانی مرزهای مملکت را به عهده دارند. در مانور کوتاهی که توسط خلبانان ایرانی و هواپیماهای جنگی داده شد. خلبانان ظرف مدت چهار دقیقه هواپیماها را از آشیانه خارج و در آسمان به جولان درمی‌آوردند و این حداقل مدت‌تست که برای پرواز يك هواپیمای جنگی لازم است. پایگاه نظامی بوشهر میلیون‌ها متر زمین در اختیار گرفته است و در آینده نزدیک وسعت بیشتری نیز خواهد یافت. شهر بندر بوشهر بر اثر همین تأسیسات نظامی وضع خاصی به خود گرفته است؛ هزاران نفر به کار مشغول شده‌اند و بازار معاملات و دادوستد نیز رونق خاصی یافته است.

بندرعباس

بندرعباس یکی از بنادر مهم و قدیمی ایران است و سالها مرکز عمده ورود و صدور کالاهای تجارتهای بوده است. لیکن طی صد سال اخیر توجه لازم به آن نشده بود و بالنتیجه رونق خود را از دست داده بود.

گویند وقتی رضاشاه کبیر خاک وطن را ترک می گفتند، درموقع حرکت از بندرعباس گفته بودند ما را مجال آنکه به وضع بندرعباس سر و صورتی بدهیم پیش نیامد و امید است پادشاه جدید و جوان در آبادی و آبادانی این بندر اقدام لازم را بعمل آورد. بر اثر اوامر شاهنشاه آریامهر از چند سال پیش عنایت و توجه خاص به این بندر شده است و بالنتیجه اوضاع شهر بکلی تغییر یافته است.

مردم بندرعباس بتدریج از خانه بدوشی و کپر نشینی نجات یافته اند و صدها خانه سازمانی و کارگری ساخته شده و مردم بی خانمان در آن اسکان داده شده اند.

برنامه های اقتصادی و صنعتی چهره این شهر را بکلی عوض کرده است و هر روز تعداد قابل توجهی کشتی های تجارتهای و مسافربری در بندر لنگر می اندازند و هزاران تن کالا و هزاران نفر مسافر در این بندر تخلیه و بارگیری می شود و بابرنامه های که در پیش است این بندر هم از لحاظ نظامی و هم از حیث تجارتهای موقیمت خاص و حساسی بدست خواهد آورد.

سپهبد کاتوزیان

تیمسار سپهبد باقر کاتوزیان معاون پارلمانی وزارت جنگ از افسران نخبه و وزبده ارتش ایران است.

از خصوصیات بارز ایشان و خانواده کاتوزیان توجه و اعتقاد و علاقه خاص به شعائر مذهبی است و از این امر مطلقاً و در هیچ موقع غافل و فارغ نمی ماند.

مشارالیه همه ساله چند بار به اتفاق کمیسیون های جنگ مجلسین برای بازدید تأسیسات نظامی به شهرهای مختلف می رود و از نظر آنکه در این نقاط هم بتواند ضمن پرداختن به وظائف اداری خود به امور مذهبی نیز برسد. یک دستگاه ضبط صوت بانوارهای مختلف با خود دارد، این نوارها همه محتوی مسائل مذهبی و روضه هایی است که از نخبه و عاظم تهران تهیه شده است و تیمسار در دل شب باخضوع و خشوع خاص از خواب برمی خیزد و نوارها را روی دستگاه ضبط صوت می گذارد و ساعتی به صوت خوش قرآن و روضه گوش فرا می دهد.

روزهای اول هر ماه نیز در تهران و در منزل خود مجلس روضه خوانی دارد و هیچوقت از این وظیفه دینی نیز باز نمی ماند.